

INHOUD

Het geluk ligt op straat	9
Verliefd onder het zink	12
Krr krr krr	16
Le blanc et le noir	21
Gewassen beelden	28
Bang voor de buitenwijken	31
Nègre de service	36
De hondsdagen van monsieur Dubois	41
Orenparadijs	48
Worth Paris	51
De stad als brein	54
Lawaailijstje	58
À bicyclette	63
De hel van Strindberg	65
Een snaar geraakt	70
Leve de zelfmoord	74

Parijs aan zee	76
Le Bon Marché	79
De Gouden Druppel	84
Protest in het elfde	88
Hoofddoek als spandoek	92
Heel het raderwerk staat stil...	97
Esprit de l'Escalier	101
Hoog bezoek	105
Rellendagboek	121
Et les yeux dans les yeux et les mains dans les mains...	131
Héloïse et Abélard	135
Mannen onder elkaar	138
Van XXL naar XL	140
Een neus voor zwervers	143
Oud bloot	148
Knekeltoerisme	155
Versteende adel	157
De mooiste publieke plee	162
De vriendentafel	164
Partir c'est mourir un peu	171
Adieu Annie	175
Fausto	179
In gesprek met de voorvaderen	184
Verlangen naar een ijsbeer	190
Wandelen met Louis Couperus	195

Vaders lijst	202
Rouw in de keuken	208
YSL	213
Straatrokers	218
Cultureel marskramer	223
Een blanke koopt een paar schoenen	229
Bedelaars	235
Le Tigre	237
Een man stapt over	251
Thuis	255
Verantwoording	263
Register om na te wandelen of te fietsen	265

PASSAGE
BRIQUET

FKDL

FKDL

Frank Durr

FKDL

HET GELUK LIGT OP STRAAT

Straks haal ik haar op: de vrouw met wie ik het liefst door Parijs wandel. Dan gaan we al die dingen doen die we altijd doen: eerst het glas champagne thuis, de toastjes zalm, en dan lopen naar ons ‘meneertje’, een Vietnamees in de Marais waar we al twintig jaar komen. Alleen de eerste dag. Heen over een andere brug dan terug – beide routes liggen bezaaid met herinneringen. We kennen de eigenaar, zijn wel en wee en familie. We krijgen geen menukaart; we eten altijd hetzelfde. Straks zullen we onze kleren thuis voor een open raam moeten luchten, omdat de hele tent naar frituur stinkt. Hindert niet. Terug lopen we altijd door de rue de Bièvre, een kromme steeg waar Mitterrand vroeger woonde. We zien lampen branden in het appartement waar ik als student op andermans poezen paste. We denken aan doden, aan scheidingen. Hebben we geen woorden voor nodig. Hooguit een miauwkje.

De volgende morgen haal ik een *tradition* bij de bakker en eten we ons gekookte eitje – ik vier minuten, zij vijf. De *Pari-scope* ligt klaar. We strepen de films aan, de tentoonstellingen, ook al weten we dat het er niet van zal komen. We hebben er tien jaar over gedaan Musée d’Orsay daadwerkelijk binnen

te gaan. De buitenkant was al zo mooi. O, de duizend gebouwen die ons nog wachten. Wij wandelen door ons eigen museum. Inspecteren de pleintjes en geheime tuinen. Kijken of de duiven nog uit de geheime kom tussen twee wortels van de ginkgoboom drinken. Zij laat haar jurk opwaaien bij het metrorooster op Carrefour de la Croix-Rouge, ik aai er de hoef van het paard van César. We delen de geuren. De gezichten van voorbijgangers. Kleine sensaties. Parijs als tableau vivant. Alles is van ons. We hebben de stad gemerkt met onzichtbare sporen. Ons wandelen is een ritueel van de herhaling. Niet dat we ons geen onbekende buurten gunnen, o nee, we verkennen en lijven in, maar na het nieuwe keren we toch telkens weer naar onze oude sporen terug, als een meanderende rivier die zijn bedding zoekt.

En het benauwt nooit. Een vast parcours kan de blik ook verruimen. Niet de sensatie van het nieuwe maar het alledaagse prikkelt de geest. In de eentonigheid schuilt het wonder, in het geen haast hebben. Zo maak ik – als ik alleen ben – elke avond dezelfde wandeling voor het slapen. Door straten waar nauwelijks iets gebeurt en juist dan zie je nieuwe dingen: een doorgestreepte naam boven de brievenbus (monsieur is vertrokken, madame bleef achter) of muizenpootjes op een stoffige vensterbank (daar ruik ik even of er binnen niet een uitgeteerd lijk voor de tv zit). Ik verbeeld me levens achter al die gesloten ramen en deuren. Hoor stemmen. Soms zoeken mijn schoenen aanspraak, als ze een hoog kantoor passeren en in uitgespuugde kauwgums trappen – sporen van verveelde secretaresses. Dan weer zie ik dingen die er altijd al geweest moeten zijn: de spiegeling van een gevel op een nat trottoir, een kruisteken gebeiteld in een stoep.

Alles wat ik tijdens die wandelingen alleen ontdek, zal ik

later met haar delen. Zo verdubbel ik de lol en vergroten we het kleine. Parijs is ons samenspel. Nu al weet ik achter welke lantaarnpaal ik me straks op het Gare du Nord zal verstoppen, om al die Hollanders die uit de trein stappen niet te hoeven zien. En ze zal me quasi niet vinden, al loopt ze recht op me af.

In de herhaling ligt het geluk.

VERLIEFD ONDER HET ZINK

Verliefd op Parijs. Verliefd op een stad waarvan ik de kaart in mijn hoofd denk te hebben, maar die altijd een ander plan met me heeft zodat ik aankom waar ik niet naar op weg was en vind wat ik niet zoek.

Parijs is een meervoud. En ik weet nog steeds niet van welk Parijs ik houd. Van de pronkstad die zich monumentaal op de borst slaat of van de dorpen in de stad, *les villages de Paris*. Van de chauvinistische stad waar de bewoners niet verder kijken dan de grens van de ringweg, of van de mengstad waar honderd talen wonen en minstens evenveel geloven. Van de zinken daken of van de zwarte leien, kopergroene koepels, vergulde lijsten en goudgepunte hekken. Van de goten die ruisen als beekjes of van de Seine. Ik bewonder het artistieke en literaire geheugen van Parijs, het verleden leert me elke dag een les. En het heden: de problemen van een wereldstad houden me alert. In Amsterdam verdorp ik. In Parijs word ik wakker. Het leven verheeft zich, het geluk, het ongeluk... en de dood: ik heb hier in een halfjaar vier keer een lijk, of iets wat daarop leek, op de stoep aangetroffen. Zwervers. Geen passant die ervan opkeek. Parijs kan een harde stad zijn. Inspirerend ook.

Waar armoe en rijkdom tegen elkaar aan schuren, kom ik ogen tekort.

Misschien houd ik nog het meest van Parijs omdat ik er nooit bij zal horen, hoe ik me ook aanpas. Maar ik kom hier niet om opgenomen te worden (al doe ik net alsof), ik zoek juist het isolement: eenling te midden van vreemden, een toestand die draaglijk is omdat kijken naar mensen me nooit verveelt. (In de geest wandel ik met ze op en kruip ik in hun kop – het is zowel een vluchtig als oneindig contact.) Ook de schoonheid van Parijs is niet gastvrij. De grote pleinen, de brede boulevards en de enorme gebouwen duwen me opzij. Al leer ik hun geschiedenis kennen, ik ben er niet mee opgegroeid – hun glorie blijft mij vreemd, sluit mij uit.

Toch dringt de schoonheid zich telkens op. Als ik schuil in de intieme passage Véro-Dodat en me vergaap aan de neoklassieke bouw en etalages vol prachtige schilderijen en antieke meubelen (waar ik natuurlijk mijn niet-bestaande appartement mee wil inrichten) en ik steek daarna over naar de Tuilerieën om in een druilerig labyrint van beelden te dwalen, dan overvalt Parijs me: wat een geluk dat ik hier loop, alleen in de regen, die álles grijs krijgt en nog mooier maakt... tot mijn geluk zich zo verhevig dat het omslaat in pijn. Waarom kan ik me niet mijn hele leven met zoveel schoonheid omringen? Wat laat ik me beperken door burgerlijk gepieker. Kies voor dit decor!

Al bijna veertig jaar zeurde ik dat ik in Parijs wilde wonen. Steeds weer overschaduwden praktische bezwaren mijn dromen en zei de schone, rijke stad: ken je plek. Hoe vaak heb ik niet voor de etalages van de buurtmakelaars stilgestaan (duizenden moeten er zijn, volgens onbewezen tellingen alleen al driehonderd in het zesde arrondissement)... *chambre de ser-*

vice, chambre de bonne, studio de charme. Naar iets groters durfde ik niet eens te kijken. Ik ben met heel wat makelaars trappen op gegaan; hijgend heb ik de miezerigste mansardes bekeken, gedreven door een angstig willen. Vier keer heb ik een studio gehuurd, maar altijd halfslachtig. Zodra mijn verlangen naar schoonheid en eenzaamheid verzadigd was, ging ik terug naar Amsterdam. Tot Parijs weer in mijn hoofd kwam spoken. Vroeger deed ik het af als een jongensdroom, maar de droom en de roep zijn met de jaren alleen maar sterker geworden. Parijs, Parijs... Niet om te vluchten, maar om te schrijven. Schrijven in een wereldstad. Een stad waar je vrij kan ademhalen en onzichtbaar kunt zijn en waar er weinig anders op zit dan hard werken – ver weg van het gekakel.

In 2003 heb ik opnieuw gehoor aan die lokroep gegeven. Op een slome lentedag, toen ik niets zocht. Voor ik het wist, vloog ik een trap op en tekende papieren: soms geeft de angst je vleugels. En sindsdien woon ik op een zonnige zolder in het zesde – eenendertig vierkante meter, vijfhoog onder een zinken dak. Dit keer is het menens: mijn naam staat op de brievenbus, ik sta ingeschreven bij het gas en licht, ik heb een fiets, een kapper, een dokter en tweemaal in de maand een strijkende werkster. Ik ben lid van de fitness en lees elke dag een halfuur *Le Monde*, zakwoordenboek binnen handbereik. Mijn boodschappen doe ik bij Le Marché d'Annie, mijn overbuurvrouw. Annie is mijn houvast. Haar raam is beplakt met tientallen kassabonnetjes – openstaande rekeningen van buurtgenoten. Toch ziet ze alles, met haar oren. Op Annie kan iedereen rekenen, ze is de burgemeester van de straat. Ze stond erop dat ook ik bij haar op de pof ging kopen, één keer in de maand betalen vindt ze handiger. Het is haar manier om klanten vast te houden. Na lang aandringen ben ik overstag